

Lärande i partipolitiskt engagemang

En praktikteoretisk analys av lärande bland socialdemokratiska partimedlemmar

Annika Pastuhov & Maria Arriaza Hult

LEARNING IN POLITICAL ENGAGEMENT. A PRACTICE THEORETICAL ANALYSIS OF SOCIAL DEMOCRATIC PARTY MEMBERS' LEARNING IN POLITICAL PRACTICES. This article aims to study learning as part of Social Democratic party-political member engagement. Political parties have recently been described as increasingly professional organisations focused on strategic management and winning elections, rather than member engagement and acquiring ideological support. This development may limit party members' roles and influence within the party organisation, which might be reflected in how they perceive their conditions as members. This study focuses on how members of Finland's Social Democratic Party have learned to be involved in party-political practices and developed in their political engagement as part of party-political practices. The results reveal how the interviewees become embedded in party-political structures through dialogues, by helping others, making themselves available and creating networks. Efforts to develop as party members are intertwined with political engagement through self-studying and discussing with other party members, balancing diversity and achieving consensus.

Keywords: democracy, learning, political parties, practices.

Introduktion

Representativa demokratier upprätthålls och förverkligas till stor del genom politiska partier där partierna fungerar som en länk

Annika Pastuhov är universitetslektor i pedagogik, Åbo Akademi. E-post: annika.pastuhov@abo.fi

Maria Arriaza Hult är doktor i vuxenpedagogik. E-post: mariaarriazahult@gmail.com

mellan medborgare och beslutsfattande politiska organ (Gauja & Kosiara-Pedersen 2021). Partimedlemskap blir således en väg till samhällsengagemang och politiskt inflytande, där både informella och formella lärandeprocesser påverkar hur medlemskapet utövas (Arriaza Hult 2022; Bladh 2023; Pastuhov 2024). På senare tid har medlemskapets roll i politiska partier varit under omförhandling och det finns forskare som driver tesen att partier utvecklats mot alltmer professionaliserade organisationer med fokus på att vinna val, styrda av en alltmer inflytelserik partielit (Hagevi 2014; Katz & Mair 2018). Under de senaste årtiondena har dessutom ett medlemstapp kunnat observeras i västerländska demokratier (Dahl 2011, Scarrow 2014) och partipolitiken har beskrivits vara i kris (Koiranen m fl 2017). Trots detta har det i Finland visat sig att skillnaderna mellan parti-anhängare tenderar att öka (Koiranen m fl 2017; Westinen 2013) och att valdeltagandet i riksdagsvalen åren 1999–2007 gått från att ligga mellan 67,9 procent och 69,7 procent till över 70 procent på 2010- och 2020-talen (Statistikcentralen 2024). Mot denna bakgrund framstår Finland som ett intressant sammanhang att studera för att förstå hur partimedlemmar ser på sina förutsättningar att påverka partipolitiska strukturer.

För att bättre förstå hur partimedlemmarna själva anser att de har lärt sig navigera inom partikontexten är det relevant att studera partimedlemskapet ur ett lärandeperspektiv (Bladh 2023). Tidigare studier om lärande och medlemsutbildning i finländska partier är fåtaliga (undantag utgörs av exempelvis Ahlskog & Wickström 2020; Pastuhov 2024). I denna studie väljer vi att fokusera på Finlands Socialdemokratiska parti (SDP), då den socialdemokratiska rörelsen historiskt har varit nära knuten till organiserade bildningssträvanden (Hakoniemi 2021). Vårt val av SDP har också påverkats av att vi fick möjlighet att studera verksamheten inom ett av partiets distrikt, medan andra tillfrågade partier antingen avböjde medverkan eller inte besvarade förfrågan (se ”Material och analysförfarande” nedan). De socialdemokratiska partierna har beskrivits som ”den första moderna partiorganisationen” (Hagevi 2014, s 5) – masspartiet – med en historia som folkrörelsepartier som samlat en stor medlemskår och med betydande medlemsinflytande (Mickelsson 2021). Denna studie fokuserar på att förstå de villkor som omgärdar medborgare och deras kunskapssökande då de engagerar sig politiskt i egenskap av medlemmar i ett politiskt parti. Vi fokuserar specifikt på medlemsperspektivet i SDP, något som övergripande kan benämnas ”mellanskiktet” mellan partieliten och väljarna (Hagevi 2014). Tidigare forskning har visat att partimedlemmar i Finland har breda samhälleliga nätverk och därmed också inflytande i olika delar av samhället. Inom SDP är medlemskåren

exempelvis fortsatt präglad av en arbetarklassbakgrund med breda nätverk inom arbetarrörelsen (Koiranen m fl 2017).

Syftet med den här artikeln är att studera lärande som del av socialdemokratiskt partipolitiskt medlemsengagemang. Studiens teoretiska utgångspunkt bygger på en syn på politiskt engagemang som bestående av praktiker, det vill säga mänskliga aktiviteter som möjliggörs och förhindras av olika kulturella, materiella och sociala omständigheter. För att studera partimedlemskap ur ett lärandeperspektiv intresserar vi oss för hur partimedlemmarna kommit att ta del av partipolitiska sociala strukturer och hur de kunnat utvecklas och förändras i sitt partipolitiska engagemang. Studien har två forskningsfrågor: *Hur har intervjupersonerna blivit del av partipolitiska strukturer?* och *Hur utvecklas intervjupersonerna i sitt politiska engagemang?* Med hjälp av dessa frågor belyser vi partimedlemmars syn på sitt partipolitiska engagemang med fokus på de strukturer som partimedlemmar förhåller sig till då de söker sin plats inom partiet och medlemmarnas fortsatta utveckling i sitt politiska engagemang. Vi utvecklar detta resonemang nedan under rubriken ”Praktikperspektiv på lärande inom partipolitiskt engagemang”. Innan dess redogör vi i det följande kort för den finländska politiska kontexten, följt av tidigare forskning med relevans för vår studie.

Studiens kontext: Finlands (parti)politiska landskap

År 1906 infördes enkammarriksdag och allmän rösträtt i Finland som då hade varit ett storfurstendöme under ryskt styre sedan 1809, då Sverige förlorat det område som motsvarar nuvarande Finland till Ryssland. Under ryskt styre behöll Finland lagstiftningen från den svenska tiden. Finland förklarade sig självständigt 1917 (Jääskeläinen 2020, Riksdagen 2025). Under de senaste decennierna har den finska parlamentarismen blivit starkare, vilket inneburit att de politiska partiernas roll har stärkts och presidentens ledarskap i inrikesfrågor har ersatts av stabila majoritetsregeringar (Raunio 2004). Samtidigt har partiernas roller i förhållande till väljarna i allmänhet försvagats på grund av lägre valdeltagande och minskande medlemskåror i partierna (Raunio 2004). I jämförelse med andra nordiska länder är finländska politiska partier föremål för en högre nivå av lagreglering, med nationella lagar som ingriper i olika aspekter av partiverksamhet, inklusive ekonomiska frågor, kandidaturval, kampanjreglering, intern partidemokrati och medlemsinflytande (Sundberg 1997). Finländska

partier organiseras i tre nivåer: riksnivå, distriktsnivå och kommunal nivå.

De fem allmänna val som anordnas i Finland hålls vid olika tidpunkter: Riksdagsval (200 ledamöter) anordnas vart fjärde år, republikens president väljs vart sjätte år, kommunalval och regionala välfärdsområdesval förrättas samtidigt vart fjärde år och val till Europaparlamentet (13 ledamöter) hålls vart femte år. De allmänna valen hålls således vid fyra olika tidpunkter, vilket innebär att det ofta finns en valkampanj att förbereda eller genomföra. I det finländska valsystemet läggs röster på enskilda kandidater som representerar antingen partier eller registrerade valföreningar (Jääskeläinen 2020). Gällande valkampanjer kan en märkbar trend skönjas mot ökad professionalisering och individualisering, där politiska partier i allt högre grad förlitar sig på professionella kommunikatörer (Haukio 2022).

Då studiens empiriska materialinsamling avslutades hösten 2023 fanns nio partier representerade i Finlands riksdag (se tabell 1 nedan).

Riksdagsgruppens namn	Antal ledamöter i riksdagsgruppen
Samlingspartiets riksdagsgrupp	48
Sannfinländarnas riksdagsgrupp	46
Socialdemokratiska riksdagsgruppen	43
Centerns riksdagsgrupp	23
Gröna riksdagsgruppen	13
Vänsterförbundets riksdagsgrupp	11
Svenska riksdagsgruppen	10
Kristdemokratiska riksdagsgruppen	5
Liike Nyt -rörelsens riksdagsgrupp	1
Riksdagsgruppen Makten tillhör folket	1

Tabell 1. Riksdagsgrupperna och antal medlemmar i Finlands riksdag hösten 2023.

I likhet med andra nordiska länder speglar Finlands riksdagsledamöters socio-ekonomiska bakgrund befolkningens i relativt hög grad jämfört med andra flerpartidemokratier. Under de senaste åren har dock tendensen att partimedlemmar har en högre social status än befolkningen i stort blivit mer framträdande (Koivula m fl 2020).

Sju av riksdagspartierna med ledamöter invalda i valet 2023 (exklusive Liike Nyt-rörelsen och Kristdemokraterna) samarbetade med ett eget studieförbund för att ordna partipolitiska studier. Studieförbunden i Finland kan årligen ansöka om statliga medel (Utbildnings- och kulturministeriet 2025). Studieförbunden har historiskt haft en central roll som anordnare av partipolitiska studier för blivande politiker och beslutsfattare (Hakoniemi 2021). Möjligtvis har denna historiska roll fortsatt inverkan på hur partipolitisk utbildning uppfattas inom politiska partier i samtiden (Pastuhov 2024).

Tidigare forskning om lärande i politiska partier

Under senare decennier har internationell forskning intresserat sig för hypotesen att etablerade västerländska partier, inklusive de socialdemokratiska partierna, börjat utvecklas till ”kartellpartier” (Katz & Mair 2018). Denna utveckling innebär att partiorganisationerna avskärmar sig från civilsamhället och snarare blir en del av staten samtidigt som den parlamentariska gruppen och policyprofessionella får utökat inflytande över partiet. På sikt begränsas därmed partimedlemmarnas möjlighet att utöva inflytande. Tidigare forskning har även riktat uppmärksamhet mot en ideologisk uttunning (Dahl 2011), vilket anses känneteckna det så kallade ”catch-all-partiet” (Kirchheimer 2015). I en dylik utveckling anses partierna prioritera valframgång framför ideologisk förankring (Dahl 2011), vilket kan innebära att en bred medlemskår förlorar sitt inflytande i partiet (Hagevi 2014). I stället blir partierna som organisationer alltmer professionaliserade, det vill säga, att beslutsfattandet i högre grad förflyttas till partiets ledning och policyprofessionella (Mickelsson 2021). Dessa tendenser mot minskat medlemsinflytande och otydligare ideologiska skiljelinjer verkar dock inte vara lika påtagliga i Finland. Snarare pekar tidigare forskning från den finska partikontexten mot att de politiska partierna fortsatt präglas av interna nätverk som speglar partiernas olika intressegrupper (Koiranen m fl 2017) och även om de ideologiska skillnaderna ändrat karaktär i viss mån är de alltjämt tydliga (Saarinen m fl 2018). Detta indikerar att medlemskapets betydelse inom finländska partier kan skilja sig från den utveckling som observerats i andra västerländska demokratier, vilket gör den finländska partikontexten intressant att studera.

Forskning om partiers utbildningsverksamhet har i stor utsträckning utgått från ett nordiskt perspektiv, vilket delvis kan förklaras av att det inom de nordiska länderna finns en tradition av att utbilda framtida ledare och förtroendevalda inom partierna (Nordvall &

Fridolfsson 2019; Pauli 2012). Till skillnad från många andra länder där vägen till makten ofta inleds på elitutbildningar vid universitet, har de nordiska partierna historiskt sett lagt stor vikt vid politiska internutbildningar. Studier från den svenska kontexten visar till exempel att det inom det socialdemokratiska partiet ses som en större merit att ha genomfört utbildningar inom ramen för arbetarrörelsen än att ha en akademisk examen (Malmström 2021). När dessa interna partipolitiska utbildningssammanhang har undersökts på senare år har fokus legat på vilken roll denna verksamhet spelar inom partiets övergripande struktur. En finländsk studie jämför exempelvis hur partiutbildningsansvariga inom de tre partierna Socialdemokraterna, det moderat-liberala Samlingspartiet och Centerpartiet förstår de egna utbildningsverksamheterna. De partiutbildningsansvariga inom Socialdemokraterna framhäver att partiets utbildningsverksamhet syftar till att både engagera medlemmarna och generera förändring inom partiet, med uttalat syfte att förnya partiet som en följd av utbildningsarrangemangen (Pastuhov 2024). I jämförelsen mellan de tre partierna framstår Socialdemokraternas utbildningsverksamhet således som särskilt kollektivt orienterad, informerad av en syn på partiet som en aktör snarare än en politisk arena för individuellt politiskt agerande (Mickelsson 2021). På ett liknande sätt har Bladh (2023) i en studie som inkluderar alla svenska riksdagspartier beskrivit partiutbildning som en central strategisk politisk arena, som används för att forma och påverka partimedlemmar men där medlemmarna också kan utöva ett aktivt medborgarskap. Således bekräftar tidigare forskning den viktiga roll som intern utbildningsverksamhet spelar inom partier och betonar att den är viktig för partiorganisationens utveckling.

Utöver samtida forskning om partiers utbildningsverksamhet finns även nordisk historisk forskning som belyser relationen mellan politiska rörelser och olika typer av organiserade bildningssträvanden, särskilt inom ramen för den institutionaliserade folkbildningen (Hakoniemi 2021; Heikkinen 2019; Koskinen 2018). Exempelvis har Hakoniemi (2021) analyserat det finländska studieförbundet Arbetarnas bildningsförbund (Työväen Sivistysliitto, TSL) och dess roll i att forma politiskt medvetna medborgare genom folkbildningsaktiviteter inom den egna rörelsen. Det finns också historiska relationer mellan andra politiska rörelser i Finland och folkbildningsverksamhet, speciellt gäller detta bonderörelsen som gett upphov till det nuvarande Centerpartiet (Heikkinen 2019) men även den fennomanska rörelsen (Liikanen 1995) som delar historiska rötter med det samtida Samlingspartiet. Även i Sverige, som likt Finland präglas av en nordisk folkbildningstradition där folkhögskolor och studieförbund erhåller offentliga bidrag, har sambandet mellan politiska partier och organiserade

bildningssträvanden uppmärksammas inom forskningen (Andersson 1980; Edqvist 2006). Politiska partier har spelat en roll i denna utveckling: flera har grundat både folkhögskolor och studieförbund och av åtta studieförbund i Sverige har tre rötter i politiska partier. I detta sammanhang framträder folkbildningsarbetets strategiska betydelse som en integrerad del av annat politiskt arbete, inte enbart på nationell nivå (Helldén 1968), utan även i lokala kontexter, där studieförbundens verksamhet kan fungera som en arena för politisk socialisation och bidra till kunskapsutveckling samt till att forma och upprätthålla politiska gemenskaper (Stolare 2010; Nordvall, Bladh & Malmström 2020; Ambjörnsson 1988).

Tidigare forskning visar alltså att olika typer av (ut)bildningssträvanden har en central roll inom partipolitiken i de nordiska länderna. Dessa fungerar inte enbart som ett instrument för kompetensutveckling, utan också som en strategi för att stärka partiets organisatoriska struktur, ideologiska sammanhållning och medlemmars engagemang, varpå det är angeläget att undersöka hur personer som är aktiva i dessa sammanhang förstår att de kommit att bli en del av sitt parti.

Praktikperspektiv på lärande inom partipolitiskt engagemang

I den här artikeln studerar vi hur engagemang i politiska partier kan förstås ur ett lärandeperspektiv. Vi definierar lärande ur ett praktikteoretiskt perspektiv och tar särskilt stöd i teorin om praktikarkitekturer (Kemmis 2019; Mahon m fl 2017). Vi menar att lärande sker inom alla mänskliga aktiviteter, där lärande både formar och omformar praktiker (Kemmis 2021). Lärande är en del av hur deltagande utvecklas i föränderliga praktiker (Lave & Wenger 1991). Med andra ord är lärande och praktiker sammanflätade genom att lärande alltid är del av praktiker som äger rum i ett specifikt sammanhang (Kemmis 2021). Således menar vi att lärande handlar om att bli delaktig i praktiker, där kunskapsbildning är en mellanled i att kunna ingå i ett sammanhang (Kemmis 2019). Lärande är därför inte enbart en fråga om hur vi tillägnar oss kunskap utan om hur människor upprätthåller och förändrar sin värld.

Studiens praktikteoretiska perspektiv innebär att vi i ontologisk mening utgår från att den sociala verkligheten, inklusive partipolitiskt engagemang, består av praktiker – socialt upprätthållna, vedertagna sätt att utföra givna mänskliga aktiviteter – som möjliggörs och förhindras av olika kulturella, materiella och sociala omständigheter (Kemmis 2019; Schatzki 2001). Praktiker är någorlunda stabila och

etablerade sätt att göra något kollektivt med en given målsättning. Praktiker är även föränderliga i och med att de vilar på socialt upprätthållna konventioner och är därmed möjliga att omförhandla. Praktiker kan också komma att förändras till följd av förändrade materiella omständigheter.

I denna studie utgår vi från Kemmis (2021) praktikteoretiska perspektiv på lärande som “coming to practise differently”, alltså lärande som förändrade sätt att delta i praktiker. För att förstå förändrat deltagande i praktiker riktar vi fokus mot dels de strukturer som upprätthåller partipolitiskt engagemang, dels den utveckling som enskilda partimedlemmar uppfattar i relation till dessa strukturer. Med utgångspunkt i teorin om praktikarkitekturer kan de här strukturerna delas in i tre typer: kulturellt-diskursiva strukturer, materiellt-ekonomiska strukturer och sociala-politiska strukturer (Kemmis 2019). Mer specifikt möjliggörs och förhindras partipolitiskt engagemang av olika idémässiga, materiella och politiska strukturer som finns tillgängliga vid en given tid och på en given plats. Vidare tänker vi oss att alla mänskliga praktiker äger rum intersubjektivt (Kemmis 2019) där enskilda partimedlemmar kan uppfatta och utöva sitt egna aktörskap i mellanmänskliga möten. Det intersubjektiva består av tre typer av dimensioner: semantiska (exempelvis politiskt språkbruk och diskurser), materiella (tid, rum, och politiska aktiviteter) och sociala (exempelvis politiska makt- och solidaritetsrelationer) (Kemmis 2019). Med andra ord kan partimedlemmar utvecklas inom partipolitiska praktiker om de exempelvis bidrar till förändring i etablerade sätt att prata om politiska frågor, hur möten genomförs, och hur partimedlemmar förhåller sig till varandra.

Det är mot denna teoretiska bakgrund som studiens forskningsfrågor formulerats. *Hur har intervjupersonerna blivit del av partipolitiska strukturer? Hur utvecklas intervjupersonerna i sitt politiska engagemang?* Den första forskningsfrågan tar fasta på hur medlemmarna ser på sin väg in i den partipolitiska verksamheten och hur intervjupersonerna ser på de strukturer som partimedlemmar behöver förhålla sig till. Med den andra forskningsfrågan vill vi rikta uppmärksamheten mot hur partimedlemmarna ser sina egna möjligheter att agera och utvecklas som del av den partipolitiska verksamheten. Således är vi intresserade av både det stabila i praktiker som kan övertas och föras vidare och deltagarnas potential att förändra praktiker genom sitt engagemang i praktiker.

Material och analysförfarande

Studiens empiriska material har samlats in av artikelns första författare och består av 15 semistrukturerade intervjuer med lika många aktiva partimedlemmar inom ett av SDP:s 13 distrikt. Intervjuerna genomfördes mellan april 2022 och september 2023, parallellt med fältstudier av styrelsearbetet i samma distrikt. Fältanteckningar är den huvudsakliga materialtypen från fältarbetet, vilket kompletterades med olika dokument som partiets stadgar, politiska program och nyhetsbrev. Även om insikterna från fältarbetet inte är det huvudsakliga empiriska underlaget för denna studie så var speciellt tillgången till styrelsens arbete viktigt för den framväxande, kontextualiserade förståelsen för villkoren för intervjudeltagarnas lärande. Under fältarbetet skapades även viktiga kontakter, vars tillit till forskaren sannolikt spelade en avgörande roll vid uppsökandet av intervjupersoner. Båda författarna till artikeln är partipolitiskt obundna.

Den föreliggande studien är del av ett flerårigt forskningsprojekt (Finlands akademi, beslut 339398) med syftet att undersöka partipolitisk bildningsverksamhet både inom studieförbund och annan partipolitisk verksamhet. Initialt var tanken i enlighet med den finansierade forskningsplanen att följa partiverksamhet i flera olika riksdagspartier. Försteförfattaren kontaktade ett flertal partier och diskuterade möjligheten att studera olika verksamhetsformer. Endast kontakten med det undersökta distriktet inom SDP ledde till tillträde där fältforskning kunde inledas. I detta fall diskuterades först forskningsintresset med en avlönad verksamhetsledare som sedan diskuterade ärendet med distriktsordförande som gav sitt samtycke till att fältstudien kunde inledas. Därtill informerades alla styrelsemedlemmar om forskarens roll och intresse och de hade möjlighet att neka forskaren tillträde.

För att fördjupa förståelsen för medlemmarnas lärande och bildningsprocesser i den partipolitiska verksamheten söktes intervjupersoner med hjälp av distriktsstyrelsemedlemmarna och verksamhetsledaren genom ett så kallat snöbollsurval. Först intervjuades några av distriktsstyrelsemedlemmarna i och med att dessa kan anses vara förtroagna med partiets verksamhet och också ha omfattande kontaktytor till andra aktiva partimedlemmar. De tilltänkta intervjupersonerna kontaktades först per e-post och i vissa fall även per telefon. I slutet av varje intervju fick intervjupersonen även frågan om vilka andra personer de ville föreslå som intervjupersoner, vilket resulterade i en lista över möjliga kandidater för vidare intervjuer. Då möjliga intervjupersoner kontaktades var målet att uppnå en bredd bland de svarande med avseende på ålder, kön, socioekonomiska och personliga bakgrunder, bostättningsmiljö, erfarenheter,

politiska intressen och tid som medlemmar i partiet. Samtidigt var ett kriterium att alla intervjupersoner skulle identifiera sig som aktiva partimedlemmar vid intervjutidpunkten utan att inneha ledande positioner på riksnivå. Tanken var att på så sätt få insyn i perspektiv på lärande som berör det stora flertalet av aktiva medlemmar inom SDP inom det så kallade "mellanskiktet" inom partiet (Hagevi 2014). Intervjufrågorna behandlade hur intervjupersonerna kommit att engagera sig politiskt, vilka former av lärande och målsättningar de identifierade i sitt politiska engagemang, samt hur de reflekterade över sina egna bildningsvägar i relation till politiskt engagemang. Vid tiden för intervjun var den yngsta intervjupersonen 19 år medan den äldsta var över 70 år, åtta var kvinnor och sju män. Sex av intervjupersonerna var bosatta i större städer, resten på stadsnära landsbygd eller i mindre tätorter. Intervjupersonernas politiska intressen var breda, men bland specialintressen kan nämnas vård och omsorg, jämställdhetsfrågor, fackliga frågor samt internationellt och nordiskt samarbete. Intervjupersonerna hade varit medlemmar i partiet allt ifrån några månader till närapå 60 år. Intervjumaterialet består av sammanlagt ca 16 timmar tal (intervjuernas längd varierar mellan 37 minuter och 1 timme 45 minuter) eller 216 sidor med fontstorlek 12 (transkriptionernas längd varierar mellan 8 och 20 sidor).

Det empiriska materialet samlades in i enlighet med finländska Forskningsetiska delegationens etiska riktlinjer (Forskningsetiska delegationen 2019). Alla intervjupersoner informerades muntligen och skriftligen om forskningens syften. Intervjupersonerna fick bekanta sig med intervjufrågorna på förhand. Innan intervjun tillfrågades alla om deras samtycke att medverka i studien och till att intervjun spelas in. Intervjupersonerna fick löfte om att deras svar behandlas konfidentiellt och att eventuella citat som används i publikationer pseudonymiseras. Intervjupersonerna informerades även om möjligheten att avbryta sin medverkan när som helst utan att ange orsak. Vid analysförfarandet som växte fram i dialog med respondenterna fästes stor vikt vid att skydda intervjupersonernas anonymitet. Som en följd av dessa överväganden kom forskningsintresset att fokusera på hur partipolitiska strukturer är utformade, varpå analysen inte tolkar detta utifrån omständigheter som kön, ålder, socioekonomisk bakgrund och specialintressen.

Det preciserade analysförfarandet informeras av praktikteoretiska antaganden och utgår alltså från ett intresse för partipolitiska strukturer och praktiker. Den praktikteoretiska teorin bidrar med ett perspektiv på lärande som kopplar samman enskilda praktiker och de strukturer som enskilda aktörers handlanden förhåller sig till. Den grundläggande analyslogiken kan beskrivas som abduktiv i och med

att vi balanserat mellan ett teoretiskt informerat perspektiv som vi ständigt ställt i dialog med insamlingen av det empiriska materialet. Datainsamlingen och analysen har således deltagande etnografiska drag (Pastuhov & Sivenius 2020) i och med att förståelsen för forskningsfenomenet växte fram i dialog med intervjupersonerna och andra informanter. Materialinsamlingen och analysarbetet är således sammanflätat. De semistrukturerade intervjuerna (Kvale 2007) hade narrativa drag (Heikkinen 2002) där intervjupersonernas berättelser om sitt engagemang fick sätta tonen för intervjun och där följdfrågor med utgångspunkt i dessa berättelser fick en central roll.

I och med att analysarbetet utgick från intervjupersonernas berättelser om sitt partipolitiska engagemang, kom de kulturellt-diskursiva strukturerna och den semantiska dimensionen att ligga i förgrunden. Genom intervjumaterialet kan vi dock även skönja de två andra typerna av strukturer och deras respektive intersubjektiva dimensioner. Inledningsvis gjorde försteförfattaren ett initialt utkast med tematiska tolkningar av intervjumaterialet i ljuset av praktikteoretiska resonemang, informerat av insikter från fältarbetet. Därefter inledde båda författarna en dialog där vi gemensamt fördjupade studiens teoretiska inramning och utvecklade mer preciserade tolkningar av intervjumaterialet. Under granskningen av artikeln kom forskningsfrågorna och den teoretiska referensramen att preciseras ytterligare med fokus på att förstå lärande som förändrade sätt att förstå och utöva partipolitiska praktiker.

Resultat

Nedan redogör vi för studiens resultat i relation till de två forskningsfrågorna: *Hur har intervjupersonerna blivit del av partipolitiska strukturer?* och *Hur utvecklas intervjupersonerna i sitt politiska engagemang?* Intervjuerna har numrerats löpande som I1, I2 osv. I resultatredovisningen nedan hänvisar vi inom parenteser till specifika intervjuer med hjälp av dessa beteckningar. All text som är markerad som citat är uttalanden eller uttryck som en intervjuperson använt under intervjun.

Att bli del av partipolitiska strukturer

I intervjuerna berättar de partiaktiva om hur de förstår partisammanhanget som en kontext med specifika normer och idéer och att de med tiden lärt sig hur en bör agera. Detta tolkar vi som att de har kommit att bli en del av *de kulturellt-diskursiva strukturerna* som upprätthålls

genom partiverksamheten, det vill säga den specifika kultur som har utvecklats inom partiet. Att bli del av dessa strukturer sker genom en lärandeprocess i relation till andra. En intervjuperson berättar om vad partimedlemskapet gett:

Jag menar, partier är ju något som består av människor. Utan människorna, medlemmarna, inget parti. Så då blir det ju automatiskt att det ändå är människomötena jag tänker på först. Jag har lärt känna människor som jag annars säkert aldrig ens skulle ha träffat. Olika åldrar och från olika delar av Finland. Och sen är det ju förstås i mötet med de människorna så lär man ju sig saker. (I1)

I diskussioner med andra partimedlemmar förstår man mer om partiet och kommer in i verksamheten (I14). Detta lärande sker i både formella och informella sammanhang, i större eller mindre grupper eller i förtroende med mentorer (I2, I9). De formella sammanhang som ges störst betydelse som en lärandekontext är större evenemang, speciellt partikongressen (I1, I3, I7), men de intervjuade framhäver även internutbildningar som partiet erbjuder (I6), partiets programarbete (I13) och övrig seminarieverksamhet (I15). Det framhävs också att partiengagemanget utvecklas genom samtal (I4, I5) och att det är genom samtal som en lär sig att ta ordet och prata inför gruppen, vilket gör att andra partimedlemmar kan utveckla förtroende för en (I7). Dessa samtal kan dock präglas av "meningsskiljaktigheter" (I3), varpå flera intervjupersoner betonar att det är viktigt att ha kännedom om etablerade spelregler, såsom hur ett möte fungerar, när en får ta ordet och hur en bemöter argument (I4, I5, I12, I14, I15). Sammantaget förstår vi det som att intervjupersonerna uttrycker att de kommit att bli en av del av partiets praktiker genom att lära sig hur och sedan upprätthålla hur dessa praktiker fungerar genom *möten, samtal och diskussioner med andra partimedlemmar*.

Intervjupersonerna förhåller sig även till olika *ekonomiskt-materiella strukturer*, och snarare materiella strukturer än ekonomiska, det vill säga att partimedlemmarna behöver lära sig och anpassa sig till hur organisationen fungerar i praktiken. Återkommande berättar intervjupersonerna om att det första steget för att bli del av partistrukturen är att ställa sig till förfogande för olika politiska uppdrag. Ett centralt sätt för att lära sig att ta del av partipolitiska praktiker är genom att inneha olika förtroendeposter (I2, I3, I6, I8, I11). En intervjuperson konstaterar till exempel att det är "klassiskt" att det partipolitiska engagemanget börjar med att man får en fråga om att ta sig an ett förtroendeuppdrag - "allt börjar med en fråga" (också I1 och I3). Flera

intervjupersoner uttrycker att deras engagemang har börjat med att de "fick en förfrågan om att ställa upp för partiet" (I1), till exempel i något allmänt val (I1) eller för att ställa upp i ett styrelseval (I2, I4, I11). Flera vittnar om att nya medlemmar snabbt kan bli hjälpta framåt i olika sammanhang (I3, I4, I6, I7, I9, I14) och att ställa upp för partiet kan då befästa den egna positionen inom partisammanhanget (I2). En av intervjupersonerna berättar om sin egen väg in i sitt engagemang inom partiet:

Det fanns kanske en stark vilja också i partiet och distriktet att lyfta fram när det kommer nya människor [som blir medlemmar] ... så pushades man fram hela tiden. En sak ledde till en annan och när det gick ganska bra i kommunalvalet så tyckte de "men då kan du ju vara med i distriktsstyrelsen, någonting måste du tydligen göra rätt" och så vidare. Sedan visade jag mig vara någorlunda duktig dels med att kanske formulera politiken, dels också att man är duktig med att bära tält och annat praktiskt arbete också och ställer upp i vått och torrt. (I4)

Således förstår vi det som att de intervjuade betonar att de blivit en del av de materiellt-ekonomiska partistrukturerna genom att *tacka ja till olika inbjudningar och ställa sig till förfogande*. Genom att vara aktiva när de väl bjudits in öppnas möjligheter upp för att ta del av ytterligare politiska praktiker på olika nivåer.

För att bli en del av ett parti är det minst lika viktigt att bli del av *de socialt-politiska strukturerna* i partiverksamheten. Till skillnad från de redan nämnda strukturerna handlar det inte om att förstå normsystem eller att ställa sig till förfogande utan att vara aktiv i sociala nätverk och att samverka med andra. De intervjuade betonar att när en lär känna människor från olika sammanhang som ger nya perspektiv och möjligheter (I1, I2, I3, I4, I5, I7, I8, I9, I10, I11, I14), så utvecklas den politiska kunskapen och fördjupas ens engagemang. Detta kan ske till exempel inom partiet men också i fackliga sammanhang, och i närstående organisationer, runt om i landet, men också utanför landets gränser. En intervjuperson berättar om hur partimedlemmen bara kan "träna sitt politiska spelsinne" genom att själv engagera sig i partiet:

Det handlar just mycket om hur man kan, så att säga, läsa av människor, i vilka situationer det lönar sig att ta upp en fråga. Jag säger inte att jag är så jättebra på det, men i alla fall i princip att man tränar sitt politiska spelsinne. Också just det här med nätverkande, att om man har en fråga som man

tycker är jätteviktig så vet man vilken väg man borde gå och i vilken ände man ska börja nysta upp det hela och så här. (I3)

Att kontinuerligt samverka med andra partipolitiskt aktiva innebär också att en börjar träffa samma människor i olika ”överlappande politiska sammanhang” (I1, I6, I12, I15). Genom att bygga sig nätverk lär sig partimedlemmar hur den sociala infrastrukturen fungerar i partiet (I2). Alltså är de mellanmänniskt upprätthållna sociala strukturerna en viktig del av partistrukturen. Att kunna *skapa och utveckla nätverk* blir således en eftersträvarsvärd politisk förmåga som partimedlemmarna behöver lära sig för att bli en del av partistrukturen (I2, I9).

Att utvecklas i sitt partipolitiska engagemang

För att förstå hur intervjupersonerna förstår sin egen politiska utveckling – hur de har kommit att engagera sig i sitt parti, växt i sitt engagemang och använt det för att bli en del av sitt parti, har vi bett de intervjuade att berätta om sin politiska läranderes. Något som flera intervjupersoner framhäver är att deras politiska engagemang framför allt har formats genom självstudier och genom samtal, vilket vi förstår som uttryck för *den semantiska dimensionen* av det intersubjektiva partipolitiska engagemanget. Gällande *självstudier*, betonas individuella förutsättningar såsom olika livsskeden eller vad medlemmens kunskapssträvan berör. För några av de äldre intervjupersonerna har självstudierna tagit fart som en reaktion på vad de beskriver som borgerliga tendenser i deras skolgång som barn och unga och är således också en reaktion mot sin uppväxtmiljö (I11, I12, I15). En intervjuperson menar att det handlar om generell allmänbildning och en förmåga att ”ta reda” på (I8) (också I10, I11, I14). Några betonar att det enda som krävs och som man behöver övertygas om är att man delar partiets värderingar (I1, I9). Flera intervjupersoner berättar att deras politiska intresse redan från början har varit tätt förbundet med att själva läsa och ta reda på om allt från vad politiska partier står för till givna politiska frågor och på så sätt ha mött rörelsen genom att läsa om partiet (I1, I2, I3, I5, I6, I7, I8, I9, I10, I11). Som engagerad partimedlem handlar läsandet om att följa med i nyheter och på sociala medier (I1, I5, I9, I10, I11, I13, I14), vilket kan ses som en omfattande uppgift i ett splittrat medielandskap där exempelvis någon stark partipress inte längre finns (I9, I5, I13). Flera nämner också att de läst böcker med samhällsrelevans (I3, I8, I14), speciellt historiska (I13, I15) eller ”arbetarrörelsens klassiker”,

till exempel Marx och Engels (I12). En intervjuperson menar att det är viktigt att fortsätta ägna sig åt detta läsande som del av sitt politiska engagemang:

Såklart att om man kommer att vara i ett politiskt parti, är det bra att åtminstone vara ganska informerad i vad som pågår just nu i samhället och i landet. För det är det som man vill sedan påverka i ett parti. Så jag skulle säga att det är bra att ha förståelse om samhället, just läsa nyheterna och vara aktiv gällande informationsflödet som du får. [...] Om man vill ha en större roll inom partiet, tror jag att det vanligen uppskattas att vara informerad eller utbildad inom just saker som påverkar samhället. (I14)

Som ett komplement till läsandet framhäver intervjupersonerna att samtal med andra politiskt aktiva är betydelsefulla, då man ”lär sig genom att lyssna på andra människor” (I1) både gällande samhällsliga fakta och ideologiska frågor. Detta lärande sker huvudsakligen i mellanmänniskliga möten. En viktig del av lärandet innebär att lyssna på argument som en själv inte håller med om (I1, I7, I9), vilket också kan vara ”frustrerande då man känner sig handfallen och det inte finns diskussionspartners som förstår” (I3). I relation till det teoretiska ramverket så tolkar vi det som att intervjupersonerna förstår sin egen utveckling i relation till den semantiska dimensionen som en dynamisk process där självstyrt lyssnande och läsande, växlar mellan att ske individuellt och i samspel med andra.

De intervjuade beskriver att deras engagemang utvecklats när de tagit del av olika organiserade aktiviteter som erbjuder möjligheter till lärande, vilket kan förstås som *en materiell dimension* av deras lärande. Partiet arrangerar pedagogiska aktiviteter, så som olika seminarier, studiecirklar, och utbildningsprogram – vilket nämns av samtliga intervjupersoner – men dessa insatser får inte någon central roll i någon av intervjuerna. Däremot framstår partiets verksamhet (exempelvis styrelsemöten och partikongresser) i sig som en arena för samtal. En intervjuperson beskriver partistrukturens roll för att stötta mellanmänniskliga möten på exempelvis lokalföreningsnivå så här:

Jag tror att alla former av mänskligt samarbete kräver en viss slags form [...] att du har en etablerad form för ett möte och att du kan lära dig den här formen är en slags ingång till att delta i ett större sammanhang och vara del av det [...]. Hur gör du inlägg, när kan du säga det och hur kan du påverka beslut? Alltså vilka saker? När du har den där formen så blir det en slags plats för dig att träda in i det gemensamma och kunna på ett vis komma till

tals så det är någonting i det demokratiska som vi lär oss när vi jobbar i en förening enligt ett sådant här föreningsprotokoll. (I5)

Utöver partimöten i olika sammanhang berättar intervjupersonerna till exempel om olika lokala och regionala evenemang där deltagarna diskuterar och på så vis även lär sig (I3, I5, I9, I12, I13, I15) - ”på lokal nivå är det vi som har agendan [i motsats till distrikts- eller partistyrelsens agenda]” (I3). Sammantaget träder en bild fram av ett parti som organiserar specifika utbildningsinsatser, exempelvis seminarier eller längre program, men där utbildningarna beskrivs ha varit viktigare och mer systematiska och omfattande tidigare (I4, I5, I8, I12, I13, I15). Undantaget utgörs av de utbildningar som partiet ordnar inför val (I1, I2, I4, I5, I6, I7, I10, I12) i form av exempelvis medieträning, med utgångspunkt i gemensamt kampanjmaterial som distribueras (I5). Med andra ord tolkar vi att den materiella dimensionen av partimedlemmarnas utveckling främst stöttas av partiverksamhet som inte ordnas i specifikt utbildande syfte.

En social dimension av partimedlemmarnas lärande är att de lyfter att de behövt förhålla sig till sociala relationer och ibland behövt *anpassa sig och rätta sig i leden*. Några intervjupersoner berättar om sina tidigare drömmar om att bli riksdagsledamöter (I1, I2, I3) vilka har bytts ut mot en tillfredsställelse med mindre framträdande positioner. En annan intervjuperson konstaterar att hen är bekväm både med att ställa upp i val och att fungera i kulisserna (I4). Ett längre partiengagemang innebär att man förblir partitrogen även om det kan finnas ”frågor där jag inte håller med mitt parti” (I3). Partiet innebär värderingar som genomsyrar livet (I1, I6, I15), något som en intervjuperson beskriver som att få verka inom ett större sammanhang:

Då jag var yngre så sökte jag min plats och kände mig ganska ensam. Den gemenskapskänsla och den där känslan av att man arbetar för någonting större har nog varit en jätteviktig konstant i livet, tror jag faktiskt. Och jag tror inte att jag är den enda som har känt det. Jag tror att det faktiskt är ganska många som hittar just en sådan gemenskap i partiet som man inte hittar på andra ställen. (I7)

Således handlar en annan aspekt av den sociala dimensionen av det partipolitiska engagemanget om att engagera sig i ett kollektiv. Man ser orättvisor som behöver åtgärdas (I7, I13, I15) och vill helt enkelt göra världen bättre (I1, I6), genom att bidra med sin kunskap (4) och de resurser och förmågor man fått (I5, I10). Att visa solidaritet kan handla om att hjälpa andra, till exempel genom att ”slipa diamanter” (I2), det vill säga att stötta yngres vägar in i partipolitiken

(I9). Ett annat sätt att dela med sig och hjälpa andra är att vara den som skapar möjligheter för samtal och diskussioner (I5, I7, I15). Att vara partimedlem innebär att man "börjar tänka mer kollektivt och partitroget som partimedlem" (I7, även I12). En intervjuperson säger att "man lär sig efter hand om partiet passar en, var man står ideologiskt, eller om man inte passar in" (I8). Både andras hjälp och folkets stöd behövs för att en viss politik ska bli möjlig (I3) och för att uppnå detta behövs sammanhållning inom partiet (I2). Alltså tolkar vi den sociala dimensionen av partimedlemmarnas utveckling som att de förhåller sig till andra individer i och utanför partiet och att de tar på sig olika roller utifrån vad de anser vara bäst för partiet.

Sammanfattning: Lärande i partipolitiskt engagemang

Nedan presenteras studiens sammantagna resultat enligt forskningsfrågorna innan vi övergår till den sammanfattande diskussionen. I enlighet med studiens teoretiska utgångspunkter har vi redogjort för hur intervjupersonerna blir en del av partiet genom att engagera sig i och delta i att upprätthålla partipolitiska strukturer. Resultaten visar däremot inte på hur partistrukturer potentiellt kunde förändras över tid genom medlemmarnas förändrade sätt att delta i att upprätthålla strukturerna. De partipolitiska strukturerna upprätthålls framför allt genom interaktion genom samtal med andra, att enskilda medlemmar ställer sig till förfogande och deltar i att bygga sociala nätverk. Intervjupersonernas sätt som de blir del i de sociala strukturer som upprätthåller partiverksamheten sammanfattas i tabell 2 nedan.

<i>KULTURELLT-DISKURSIVA STRUKTURER</i>	<i>MATERIELLT-EKONOMISKA STRUKTURER</i>	<i>SOCIALT-POLITISKA STRUKTURER</i>
Ingå i samtal och diskussioner med andra partimedlemmar	Få hjälp att hitta sin roll och ställa sig till förfogande	Skapa nätverk och sociala relationer

Tabell 2. De partipolitiska strukturer som identifierats i intervjupersonernas berättelser.

Intervjupersonerna beskriver sina strävanden att utvecklas i sitt politiska engagemang både i termer av individuella och kollektiva lärandeprocesser. I intervjuerna betonas det egna aktörskapet men samtidigt förstår intervjupersonerna den egna positionen hela tiden i relation till partiet som ett kollektiv. Utvecklingen som partimedlem

beskrivs som en balansakt mellan att ge utrymme för olika röster och att upprätthålla konsensus, där den enskilda medlemmen kontinuerligt utvecklas men också bidrar till partiets utveckling. De partipolitiska dimensioner inom vilka intervjupersonerna upplever sin utveckling, sammanfattas i tabell 3 nedan.

<i>SEMANTISK DIMENSION</i>	<i>MATERIELL DIMENSION</i>	<i>SOCIAL DIMENSION</i>
Individuella självstudier	Seminarier och andra utbildningsarrangemang, partiets mötesverksamhet	Rätta sig i leden som enskild
Lyssna på olika röster		Strävan mot solidaritet, kollektivt upprätthålla konsensus

Tabell 3. Dimensioner i intervjupersonernas utveckling som partimedlemmar.

Sammantaget visar resultaten på hur lärande som del av partipolitiskt medlemsengagemang försiggår i en mängd olika sammanhang, både i regelrätta utbildningssituationer och framför allt i möten medlemmar emellan och i sammanhang som inte är specifika utbildningssituationer. Att bli del av partiverksamheten handlar främst om att hitta sätt att ingå i de strukturer som redan finns. Det är upp till den enskilde partimedlemmen att frivilligt delta inom ramen för dessa strukturer och hitta meningsfulla sammanhang för lärande. Även om resultaten visar på hur medlemmarna ser solidaritet och kollektivt handlande som viktiga utgångspunkter för partiverksamheten så framstår partimedlemmarnas lärande som en angelägenhet främst för den individuella medlemmen. Betoningen på individuella självstudier i den semantiska dimensionen står i viss kontrast till de övriga kollektiva särdragen vi identifierat i de tre intersubjektiva dimensionerna.

Sammanfattande diskussion

Den här artikeln har belyst lärande som en del av socialdemokratiskt partipolitiskt medlemsengagemang. I de olika partipolitiska praktikerna möts och samspelar olika partipolitiska strukturer och dimensioner av individuellt och kollektivt lärande. Om villkoren för att engagera sig politiskt har förändrats i relation till den trend som vi inledde artikeln med, där partier beskrivs som mer professionaliserade organisationer med det huvudsakliga syftet att vinna val och där medlemmar får allt svårare att utöva inflytande (Katz & Mair 2018),

kan vi inte urskilja det utifrån den här studiens resultat. Att flera av intervjupersonerna känner sig manade att ta sig an uppdrag och ställa upp för partiet, skulle kunna tolkas som att det finns strukturer för att underlätta förfarandet vid en valrörelse eller efter ett val. Detta kan sannolikt delvis förklaras på grund av det finländska valsystemet som innebär att det ofta genomförs val. När intervjupersonerna beskriver sina egna lärandeprocesser och hur de själva kommit att bli en del av partiet verkar det dock inte finnas självklara, professionaliserade utbildningsvägar, snarare har intervjupersonerna hittat egna sätt att utöva sitt engagemang genom att lära sig och förhålla sig till de partipolitiska strukturer som finns inom partiet. Det som framhävs som den i särklass viktigaste förutsättningen för att förstå vad det innebär att bli och vara partipolitiskt engagerad är att positionera sig själv som partimedlem i relation till partikollektivet och de sociala relationer som formas inom detta. Till detta hör huvudsakligen att på olika sätt ställa sig till förfogande för partiet och att anpassa sig efter rådande strukturer, vilket också styrks av tidigare forskning. Dahl (2011) har till exempel visat på att motsvarande tendens där nya partimedlemmar blir förvånade över hur snabbt de blivit medtagna i partiets verksamhet, för att därefter över tid utveckla en plikt-känsla gentemot partiet. I likhet med resultatet i denna studie tyder det på att bli en del av partiet främst innebär en socialisering in i rådande normer och arbetssätt, snarare än en möjlighet att påverka partiets grundläggande organisering.

Resultaten tyder på att det mest betydelsefulla lärandet sker genom individuella medlemmars praktiska engagemang och de sociala relationerna inom partiet snarare än genom organiserade utbildningsinsatser. Även om en del av intervjupersonerna pekar på att internutbildningar har viktiga funktioner i form av både ideologisk skolning och sammanhållning, delar ingen med sig av levande minnesbilder från partiets utbildningstillfällen. Tidigare forskning har visat på hur utbildning inom arbetarrörelsen har varit ett ideal och använts som redskap för att nå målet om ett jämlikare samhälle (Hakoniemi 2021). Dessutom har studier om partiutbildning betonat att partier ser internutbildning som ett verktyg för att stärka medlemmarnas engagemang och den ideologiska sammanhållningen (Bladh 2023). I ljuset av vår studie verkar lärandeprocesserna inom partiverksamheten snarare utspela sig som en integrerad del av verksamheten i stort där individen bär själv ansvar för att lära sig. Därmed ter sig de kollektiva aspekterna av organiserade lärandeprocesser som outvecklade eller underutnyttjade och väcker frågor om hur internutbildningar kunde utformas för att mer effektivt stödja lärande och engagemang.

I denna studie riktar vi intresset mot praktiker genom intervjumaterial. Detta kan vara en begränsning då vi endast kan förlita oss på det som intervjupersonerna själva berättar om. Eventuellt saknar de begrepp för sådant som kunnat upptäckas genom exempelvis deltagande observation. En annan begränsning är att vi fokuserat på partimedlemmar som befinner sig i ett slags mellanskikt i partihierarkin. Hade vi fått andra svar om vi även intervjuat de personer som lyckats klättra högre i partihierarkin? För dessa personer finns det kanske tydligare utstakade utbildningsvägar i linje med vad som kanske kunde förväntas av ett professionaliserat parti. Trots dessa begränsningar bedömer vi att intervjumaterialet varit rikt och mångsidigt och därmed ser vi tillräckligt med fördelar för att använda denna typ av data.

Denna studie har utgått från ett praktikperspektiv för att förstå och skärskåda de olika komplexa processer som aktualiseras då en medlem söker sin plats i ett samtida socialdemokratiskt parti. Vi anser att praktikperspektivet varit fruktbart då det gett oss verktyg att analysera berättelser om lärande med utgångspunkt i individernas erfarenheter och sammanhang – utan att anta att det är specifika organiserade pedagogiska aktiviteter som är fundamentet för partipolitiskt lärande. Praktikperspektivet har gett oss en passande referensram som särskiljer olika aspekter gällande både de partipolitiska strukturerna och den enskilde medlemmens utvecklingssträvanden, utan att särskilja hur partimedlemmen *lärt sig* att bli partimedlem och hur den *agerat* som partimedlem. I ljuset av studiens resultat väcks även frågan: Hur väl svarar partiets lärandepraktiker mot de samhälleliga utmaningar som vi ställs inför i form av exempelvis ökad fragmentering och polarisering? Detta öppnar upp för vidare forskning om hur partier kan utveckla sina organiserade utbildningsarrangemang för att möjliggöra demokratisk delaktighet för medborgare.

Studien har förverkligats med forskningsmedel beviljade av Finlands akademi, beslut 339398.

Referenser

- Ahlskog, Jonas & Wickström, Mats (2020): Den progressiva folkbildningens gränser: Frigörelsepedagogikens uppgång och fall inom den finlandssvenska folkdemokratin. I Anders Burman & Joakim Landahl, red: *1968 och pedagogiken*, s 163–187. Södertörn: Södertörns högskola.

- Ambjörnsson, Ronny (1988): *Den skötsamme arbetaren: Idéer och ideal i ett norrländskt sågverkssamhälle 1880–1930*. Stockholm: Carlsson.
- Andersson, Bo (1980): *Folkbildning i perspektiv: studieförbunden 1870–2000: Organisering, etablering och profilering*. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Arriaza Hult, Maria (2022): *Party Education as Mobilisation: Framing education in Swedish and Spanish political parties of the left*. Linköping: Linköpings universitet.
- Bladh, Daniel (2023): *Didaktiska val i partidemokratin: Om partiskolning och lärande i politiken*. Linköping: Linköpings universitet.
- Dahl, Svend (2011): *Efter folkrörelsepartiet: Om aktivism och politisk förändring i tre svenska riksdagspartier*. Stockholm: Stockholms universitet.
- Edquist, Samuel (2006): *En folklig historia: Historieskrivningen i studieförbund och hembygdsrörelse*. Umeå: Boréa.
- Forskningsetiska delegationen (2019): *Etiska principer för humanforskning och etikprövning inom humanvetenskaperna i Finland. Forskningsetiska delegationens anvisningar 2019*. Helsingfors: Forskningsetiska delegationen.
- Gauja, Anika & Kosiara-Pedersen, Karina (2021): The comparative study of political party organization: Changing perspectives and prospects. *Ephemera: Theory & Politics in Organization*, 21(2), 19–52.
- Hagevi, Magnus (2014): Krock mellan representativ demokrati och partidemokrati. *Surveyjournalen*, 1(2), 86–102.
- Hakoniemi, Elina (2021): The labor movement as an educational movement: A conceptual history of Sivistys within the Finnish workers' educational association 1920s–1960s. *International Labor and Working-Class History*, 99, 75–95.
- Haukio, Jenni (2022): Avoimen vuorovaikutteisuuden ideaalista sisäisen mobilisaation realiteettiin? Puolueiden digitaalisen vaalikampanjoinnin strategiset ulottuvuudet ja dilemmat. [Från ideal om öppen växelverkan till realitet av inre mobilisering? Strategiska dimensioner och dilemman i partiets digitala valkampanjer] Helsingfors: Helsingfors universitet. <http://hdl.handle.net/10138/350660>
- Heikkinen, Anja (2019): Vapaan sivistystyön aatteet ja ideologiat. [Det fria bildningsarbetets tankeströmningar och ideologier] I Jenni Pätäri, Sini Teräsahde, Aaro Harju, Jyri Manninen, & Anja Heikkinen, red: *Vapaa sivistystyö eilen, tänään ja huomenna. Vapaan sivistystyön rooli, asema ja merkitys*

- suomalaisessa yhteiskunnassa ja koulutusjärjestelmässä*, s 85–136. Helsingfors: Vapaa Sivistystyö ry.
- Heikkinen, Hannu L. T. (2002): Whatever is narrative research? I Rauno Huttunen, Hannu L. T. Heikkinen, & Leena Syrjälä, red: *Narrative Research: Voices of Teachers and Philosophers*, s 13–28. Jyväskylä: SoPhi.
- Helldén, Arne (1968): Folkhögskolegruppen i riksdagen. I Allan Degerman, red: *Svensk folkhögskola 100 år. Del 4*, s 59–225. Stockholm: Liber.
- Jääskeläinen, Arto (2020): The Finnish election system. Overview. Ministry of Justice, Finland. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162011/OM_2020_3.pdf
- Katz, Richard S. & Mair, Peter (2018): *Democracy and the Cartelization of Political Parties*. Oxford: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780199586011.001.0001>
- Kemmis, Stephen (2019): *A Practice Sensibility: An invitation to the theory of practice architectures*. Singapore: Springer.
- Kemmis, Stephen (2021): A practice theory perspective on learning: Beyond a ‘standard’ view. *Studies in Continuing Education*, 43(3), 280–295.
- Kirchheimer, Otto (2015): The transformation of the Western European party systems. In 6. *The Transformation of the Western European Party Systems*, s 177–200. Princeton: Princeton University Press. <https://doi.org/10.1515/9781400875337-007>
- Koiranen, Ilkka, Koivula, Aki & Saarinen, Arttu (2017): Puoluejäsenet suurennuslasin alla. Jäsenten sosiaalinen rakenne. [Partimedlemmarna under förstoringsglaset: Medlemmarnas sociala struktur] *Tieteessä Tapahtuu*, 37(2), 11–18.
- Koivula, Aki, Koiranen, Ilkka, Saarinen, Arttu & Keipi, Teo (2020): Social and ideological representativeness: A comparison of political party members and supporters in Finland after the realignment of major parties. *Party Politics*, 26(6), 807–821. <https://doi.org/10.1177/1354068818819243>
- Koskinen, Toni (2018): Sivistyneistö muotoilemassa Tampereen työväenopiston periaatteita 1890-luvulla. [Den bildade eliten i formandet av Tammerfors arbetarinstitutets principer på 1890-talet] I Juhani Tähtinen, Jyrki Hilpelä, & Risto Ikonen, red: *Sivistys ja kasvatustien eilen ja tänään* (s 127–154). Helsingfors: Suomen kasvatuksen ja koulutuksen historian seura.
- Kvale, Steinar (2007): *Doing Interviews*. London: SAGE.

- Lave, Jean & Wenger, Etienne (1991): *Situated Learning: Legitimate peripheral participation*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511815355>
- Liikanen, Erkki (1995): Fennomania ja kansa. Joukkojärjestäytymisen läpimurto ja Suomalaisen puolueen synty. [Fennomanin och folket. Massorganiseringens genombrott och Finska partiets uppkomst] Helsingfors: Finska Historiska samfundet.
- Mahon, Kathleen, Kemmis, Stephen, Francisco, Susanne & Lloyd, Annemaree (2017): Introduction: Practice theory and theory of practice architectures. I Kathleen Mahon, Susanne Francisco, & Stephen Kemmis, red: *Exploring Education and Professional Practice*, s 1–30. Singapore: Springer.
- Malmström, Louise (2021): Vad bör en kommunpolitisk ledare kunna? Kunskaper som symboliskt kapital bland socialdemokratiska lokalpolitiker. *Utbildning & Demokrati – Tidskrift för didaktik och utbildningspolitik*, 30(3), 33–56.
- Mickelsson, Rauli (2021): *Suomen puolueet. Vapauden ajasta maailmantuskaan*. [Finlands partier. Från frihetstiden till världsangst] Tammerfors: Vastapaino.
- Nordvall, Henrik, Bladh, Daniel & Malmström, Louise (2020): *Den lokala politikerns bildningsarenor*. Linköping: Linköping University Electronic Press.
- Nordvall, Henrik & Fridolfsson, Charlotte (2019): The folk high school: A contemporary educational pathway for Swedish parliamentarians? *Scandinavian Journal of Educational Research*, 63(3), 347–362.
- Pastuhov, Annika (2024): Member education in three Finnish parliamentary parties: Analysing the purposes and preconditions through the lens of practice architectures. *European Journal for Research on the Education and Learning of Adults*, 15(2), 199–216.
- Pastuhov, Annika & Sivenius, Ari (2020): Doing ethnographic research in adult education: Reflections on studying citizenship in a study circle. I Bernie Grummell & Fergal Finnegan, red: *Doing Critical and Creative Research in Adult Education*, s 63–72. Boston/Leiden: Brill/Sense.
- Pauli, Petra (2012): *Rörelsens ledare: karriärvägar och ledarideal i den svenska arbetarrörelsen under 1900-talet*. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Raunio, Tapani (2004): The changing Finnish democracy: Stronger parliamentary accountability, coalescing political parties and weaker external constraints. *Scandinavian Political*

- Studies*, 27(2), 133–152. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9477.2004.00101.x>
- Riksdagen (2025): *Riksdagsgrupperna*. <https://www.eduskunta.fi/SV/kansanedustajat/eduskuntaryhmat/Sidor/default.aspx>
- Saarinen, Arttu, Koivula, Aki, Koiranen, Ilkka & Sivonen, Jukka (2018): Kolmijaosta hienojakoisempiin eroihin? Tarkastelussa kuuden suurimman eduskuntapuolueen jäsenistöjen ammattirakenteet. [En studie av medlemskårnas yrkesstrukturer inom de sex största partierna i Finland] *Yhteiskuntapolitiikka*, 83(2), 132–146.
- Scarrow, Susan (2014): *Beyond Party Members: Changing approaches to partisan mobilization*. Oxford: Oxford University Press.
- Schatzki, Theodore (2001): Introduction: Practice theory. I Theodore Schatzki, Karin Knorr Cetina, & Eike von Savigny, red: *The Practice Turn in Contemporary Theory*, s 1–14. London & New York: Routledge.
- Statistikcentralen (2024): <https://stat.fi/sv/statistik/evaa>
- Stolare, Martin (2010): *Samhällets cirklar: Lokala kunskapstraditioner och folkbildningens vardag i Munkfors 1965–1978*. Karlstad: Karlstad's University Press.
- Sundberg, Jan (1997): Compulsory party democracy: Finland as a deviant case in Scandinavia. *Party Politics*, 3(1), 97–117.
- Undervisnings- och kulturministeriet (2025): *Allmänt understöd för organisationer som driver en studiecentral*. <https://okm.fi/sv/-/allmant-understod-for-organisationer-som-driver-en-studiecentral>
- Westinen, Jussi (2013): Valta kansalle! Vai asiantuntijoille? - Äänestäjäkunnan näkemykset päätöksenteon järjestämisestä. [Makt åt folket! Eller experterna? Väljarkårens syn på organisering av beslutsfattande] *Aikuiskasvatus*, 33(1), 16–27.

Copyright Pastuhov & Arriaza Hult 2025. This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.